

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 294/06-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. októbra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť A. G. a H. G., obaja bytom K., zastúpených advokátom JUDr. M. S., Č., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vednom pod sp. zn. 10 C 280/2001 a jeho uznesením č. k. 10 C 280/2001-151 z 21. februára 2006 a uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 5 Co 197/2006-168 z 30. júna 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. G. a H. G. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. septembra 2006 doručená sťažnosť A. G. a H. G. (spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného v čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca

(ďalej len „okresný súd“) v konaní vednom pod sp. zn. 10 C 280/2001 a jeho uznesením č. k. 10 C 280/2001-151 z 21. februára 2006 a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 197/2006-168 z 30. júna 2006.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobným návrhom podaným okresnému súdu 22. marca 2001 domáhali obnovy konania vedeného pod sp. zn. 5 C 578/98. Okresný súd bez nariadenia pojednávania uznesením č. k. 10 C 280/2001-151 z 21. februára 2006 návrh na obnovu konania a návrh na odklad vykonateľnosti rozsudku okresného súdu č. k. 5 C 578/98-53 z 25. februára 2000 zamietol. Okresný súd v konaní vo fáze *judicium rescidens*, v ktorej posudzoval dôvodnosť obnovy konania rozhodol bez nariadenia verejného pojednávania o zamietnutí návrhu na obnovu konania.

Krajský súd uznesením č. k. 5 Co 197/2006-168 z 30. júna 2006 napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil bez nariadenia verejného pojednávania (uznesenie okresného súdu č. k. 10 C 280/2001-151 z 21. februára 2006 v spojení s predmetným uznesením krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 25. augusta 2006).

Podľa sťažovateľov okresný súd a krajský súd im svojím postupom odňali možnosť konať pred súdom a porušili ich právo na spravodlivý proces tým, že ich vec mala byť verejne prerokovaná pred nezávislým a nestranným súdom. Okresný súd a krajský súd svojím postupom znemožnili sťažovateľom aktívne zasahovať do svojej veci, prednášať návrhy na vykonanie dôkazov, klásť svedkom otázky, vyjadrovať sa k podaniam a prednesom protistrany. Týmto postupom mala byť porušená zásada ústnosti, verejnosti a bezprostrednosti konania, sťažovateľom bolo znemožnené uplatnenie práva na verejný a spravodlivý proces a práva na prejednanie veci, pretože podľa sťažovateľov, vec bola rozhodnutá a nie prerokovaná.

Okresný súd a krajský súd mali formálnu možnosť voľby vec rozhodnúť bez nariadenia pojednávania, ale podľa sťažovateľov svojím postupom porušili princíp verejnosti a ústnosti a bezprostrednosti konania. Podľa sťažovateľov čl. 48 ods. 2 ústavy,

ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru zabezpečujú väčší rozsah základného práva v porovnaní s ust. § 234 ods. 2 a § 214 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a preto čl. 6 ods. 1 dohovoru mal byť „s poukazom na čl. 11 ústavy“ aplikovaný pred ustanoveniami § 234 ods. 2 a § 214 ods. 2 písm. c) OSP.

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd rozhodol nálezom:

„Okresný súd v Čadci svojím postupom a uznesením 10 C 280/2001-151 zo dňa 21. 2. 2006 a Krajský súd v Žiline uznesením 5 Co 197/2006-168 zo dňa 30. 6. 2006 porušili základné práva A. G. (...) a H. G. (...) zaručené v čl. 48 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Krajského súdu v Žiline 5 Co 197/2006-168 zo dňa 30. 6. 2006 a uznesenie Okresného súdu v Čadci 10 C 280/2001-151 zo dňa 21. 2. 2006 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu v Čadci na ďalšie konanie.

A. G. a H. G. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6.825,50 Sk (2 úkony po 2.730,- Sk - prevzatie a príprava, sťažnosť; 2 x režijný paušál po 164,- Sk, DPH 19 % t. j. 1.037,50 Sk), ktorú sú povinní Krajský súd v Žiline a Okresný súd v Čadci uhradiť ich advokátovi JUDr. M. S., (...) a to do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Predmetom sťažnosti sťažovateľov je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v ich prítomnosti, a aby sa mohli vyjadriť ku všetkým

vykonávaným dôkazom zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 280/2001 a jeho uznesením č. k. 10 C 280/2001-151 z 21. februára 2006, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľov na obnovu konania, a uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 197/2006-168 z 30. júna 2006, ktorým bolo rozhodnutie okresného súdu potvrdené.

1. Na konanie o časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietali porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 280/2001 a jeho uznesením č. k. 10 C 280/2001-151 z 21. februára 2006 nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je preto v týchto prípadoch subsidiárna. O ochrane práv sťažovateľov, ktorých porušenie namietajú, vo vzťahu ku konaniu okresného súdu (uznesenie č. k. 10 C 280/2001-151 z 21. februára 2006) rozhodoval v odvolacom konaní krajský súd (uznesenie č. k. 5 Co 197/2006-168 z 30. júna 2006). Vzhľadom na uvedenú zásadu subsidiarity preto nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 280/2001.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie označených práv postupom okresného súdu odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 197/2006-168 z 30. júna 2006 ústavný súd poznamenáva, že týmto uznesením rozhodol krajský súd o odvolaní sťažovateľov proti uzneseniu okresného č. k. 10 C 280/2001-151 z 21. februára 2006. Krajský súd toto rozhodnutie okresného súdu

svojím uznesením potvrdil ako vecne správne a nepriznal žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/01).

V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobne platí aj pokiaľ ide o skúmanie splnenia podmienok konania o návrhu na obnovu konania.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 5 Co 197/2006-168 z 30. júna 2006 vyplýva, že:

„Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec v rozsahu danom ustanovením § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania [§ 214 ods. 2 písm. c) O. s. p.].

Podľa § 219 O. s. p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vecne správne.

Podľa § 228 ods. 1 písm. a) O. s. p. právoplatný rozsudok môže účastník napadnúť

návrhom na obnovu konania, ak sú tu skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy, ktoré bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, pokiaľ môžu privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

Podľa § 230 ods. 1 O. s. p. návrh na obnovu konania treba podať v lehote troch mesiacov od toho času, keď ten, kto obnovu navrhuje, sa dozvedel o dôvode obnovy, alebo od toho času, keď ho mohol uplatniť.

Podľa § 234 ods. 2 O. s. p. ak súd zamietla návrh na obnovu konania preto, že nie je prípustný, alebo preto, že ho podal niekto, kto naň nebol oprávnený, alebo preto, že je zrejme oneskorený, nemusí nariadovať pojednávanie.

Prvostupňový súd rozhodol vecne správne, keď zamietol návrh navrhovateľov v 1. a 2. rade na obnovu konania. Navrhovatelia totiž už v samotnom návrhu na obnovu konania zo dňa 14. 3. 2001 uviedli, že o dôkaze - rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 8 C 429/91-17 v pôvodnom konaní nevedeli a preto ho nemohli ani použiť. Lenže predmetný rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 5. 12. 1991, bol navrhovateľovi v 1. rade (vtedy v konaní sp. zn. 8 C 429/91 odporcovi v 9. rade) A. G. doručený a prevzal ho 14. 11. 1991, ako to vyplýva z doručky, ktorá sa nachádza v spise 8 C 429/91 na č. l. 20. Teda navrhovateľ v 1. rade o tomto dôkaze (rozsudku) vedel odo dňa, ako ho prevzal, teda od 14. 11. 1991. Nie je teda pravdivé tvrdenie navrhovateľov, ktorí vo svojom návrhu na obnovu konania uviedli, že o ňom v pôvodnom konaní sp. zn. 5 C 578/98 nevedeli, a preto ho nemohli použiť. Navyac, rozsudok ako najdôležitejšia forma rozhodnutia vo veci samej sa, ako je uvedené v ustanovení § 156 ods. 1 veta prvá, časť prvá O. s. p., vyhlasuje vždy verejne.

Nakoľko z uvedeného jednoznačne vyplýva, že návrh na obnovu konania bol podaný oneskorene, prvostupňový súd ho mohol podľa ustanovenia § 234 ods. 2 O. s. p. zamietnuť aj bez nariadenia pojednávania.

Pokiaľ ide o tvrdenia odporkyne v 1. rade, že vzhľadom na počet nariadených pojednávaní v tejto veci nemala možnosť uplatniť a vyčísliť trovy právneho zastúpenia, odvolací súd je toho názoru, že práve vzhľadom na počet nariadených pojednávaní mali obe odporkyne dostatok času uplatniť si náhradu trov konania resp. trov právneho zastúpenia s tým, že na ich konkrétne vyčíslenie by súd odporkyne vyzval pred rozhodnutím vo veci samej, alebo aj po tomto rozhodnutí. Žiadne zákonné ustanovenie neukladá súdu povinnosť

vyzývať účastníkov, či si uplatňujú náhradu trov konania. Preto rozhodnutie prvostupňového súdu vo výroku, ktorým nepriznal odporkyniam v 1. a 2. rade náhradu trov konania, je správne.

O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd v zmysle § 142 ods. 1 O. s. p. v spojitosti s § 224 ods. 1 O. s. p. Nakoľko navrhovatelia v 1. a 2. rade, ako aj odporkyňa v 1. rade a odporkyňa v 2. rade neboli v odvolacom konaní úspešní, a odporkyňa v 1. rade si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnila, krajský súd ich žiadnemu z účastníkov nepriznal.

Krajský súd sa stotožnil s uznesením okresného súdu ako s vecne správnym.

Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie krajského súdu v danej veci je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom, krajský súd k zásadným námietkam sťažovateľov zaujal stanovisko, a preto aj ústavný súd ho považuje za dostačujúci, ale aj ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať podmienky obnovy konania za nesplnené, a prečo ho okresný súd mohol zamietnuť aj bez nariadenia verejného pojednávania. V každom prípade postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľov nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, napadnutý právny názor krajského súdu by mohol nahradiť iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Navyše ústavný súd poukazuje na to, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva možno vyvodiť, že pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru nespadá konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch, za ktoré treba bezpochyby považovať aj obnovu konania (mutatis mutandis I. ÚS 5/02, A. B. v. Slovenská republika, rozsudok zo 4. marca 2003 a v ňom odkaz na ďalšiu judikatúru). Okrem toho, pokiaľ sťažovateľ svoje právo „na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie“ opiera o čl. 46 ods. 1 ústavy, je evidentné, že medzi týmto článkom ústavy a medzi napadnutými postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov neexistuje ústavne relevantná (priama) súvislosť, a už ani táto skutočnosť neumožnila ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení označeného článku ústavy (I. ÚS 94/05).

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. októbra 2006